

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/11/2019
Identifikačné číslo spisu: 3113216285
Dátum vydania rozhodnutia: 29.01.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Helena Haukvitzová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:3113216285.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu W. R., trvale bývajúceho v D., t.č. ÚVTOS a ÚVV Ilava, Mierové námestie 1, proti žalovaným 1/ JUDr. Ing. Dušanovi Grmanovi, EQUIDEM, s.r.o., so sídlom v Trnave, Hornopotočná 1, 2/ Slovenskej advokátskej komore, so sídlom v Bratislave, Kolárska 4/, 3/ Krajskému súdu v Trnave, so sídlom v Trnave, Vajanského 2/A, 4/ Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Župné námestie 13, 5/ Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Župné námestie 13, o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 16C/607/2013, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave z 31. marca 2015 sp. zn. 26Co/209/2014, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaným 1/ až 5/ náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trnava uznesením zo 14. mája 2014 č.k. 16C/607/2013-52 odňal žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov so spätnou účinnosťou. Rozhodol tak podľa § 138 ods. 1 O.s.p. a § 138 ods. 5 O.s.p., keď zistil, že majetkové pomery žalobcu neodôvodňovali priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov (pôvodne sa viedlo konanie na Okresnom súde Trenčín, na ktorom žalobcovi bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov v celom rozsahu, a to uznesením z 24. júla 2013 č.k. 20C/174/2013-20), pretože žalobca neuviedol v predloženej tlačive pre dokladovanie pomerov účastníka konania sumu 16 430 € ako príjem, keď táto mu bola v roku 2012 vyplatená Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky ako finančné zadosťučinenie, resp. náhrada nemateriálnej ujmy spôsobenej neoprávnenými zásahmi do jeho osobnostných práv priznaných mu rozsudkami EŠLP. Proti tomuto uzneseniu podal odvolanie žalobca.

2. Krajský súd v Trnave uznesením z 31. marca 2015 sp. zn. 26Co/209/2014 napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie ako vecne správne potvrdil (§ 219 ods. 1 a 2 O.s.p.). Dospel k záveru, že neexistuje

dôvod, pre ktorý by nemala byť prijatá argumentácia pojatá súdom prvej inštancie do odôvodnenia napadnutého uznesenia a slúžiaca na podporu takéhoto rozhodnutia. Konštatoval, že dôvody pre odňatie oslobodenia od súdnych poplatkov súd prvej inštancie predostrel spôsobom nevykazujúcim žiadne zjavné skutkové, právne ani logické medzery a takto i zrozumiteľne a objektívne presvedčivo. Z dôvodu potreby vyporiadania sa aj odvolacími námietkami žalobcu odvolací súd uviedol, že v prejednávanej veci z obsahu spisu vyplýva, že žalobca sa žalobou domáha zaplata sumy 20 000 € titulom spôsobenej nemajetkovej ujmy a zároveň požiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov. Podaním z 21. marca 2014 rozšíril žalobca žalobu o ďalších dvoch žalovaných, od ktorých požaduje zaplata nemajetkovej ujmy vo výške 10 000 €. Za takúto žalobu je žalobca povinný (pri neoslobodení) zaplata súdny poplatok vo výške 66 € plus 3 % z požadovanej sumy ujmy (položka 7b Sadzobníka súdnych poplatkov zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov), t.j. spolu 966 € (3 % zo sumy 30 000 € plus 66 €). O priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov požiadal žalobca najmä s poukazom na svoju dlhodobú hmotnú núdzu (vyše 12 rokov), nakoľko sa nachádza vo väznici Ilava, kde je síce zaradený do práce, avšak ide o prácu, ktorá existuje len formálne. Každý mesiac sa mu vykonávajú z pracovnej odmeny zrážky, pričom len trovy výkonu sú stanovené na 55 % zo mzdy a väzeň dostáva len 12 % z čistej pracovnej odmeny. On sám dostane len vreckové, z ktorého si ešte musí zabezpečovať zakúpenie vecí osobnej potreby. Jeho vreckové sa za posledné mesiace pohybuje od 0 € do maximálne 5 €. Uviedol, že nemá žiaden hnutelný ani nehnuteľný majetok. Z tlačiva na dokladovanie pomerov účastníka konania vyplýva, že žalobca mal v mesiacoch december 2012 až jún 2013 priemerný mesačný príjem 33,70 €. V časti dlhov žalobca neuviedol žiadne položky. Z bežne dostupných internetových zdrojov, najmä z rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyplýva, že v prípade žalobcu vyhlásil ESLP tri rozsudky. V prípadoch sťažností č. 31827/02 a č. 11686/10 boli vyplatené žalobcovi sumy 9 000 € a 6 830 €. V prípade sťažnosti č. 13439/10 bola suma 6 700 € vyplatená dvom súdnym exekútorom v poradí, v akom uplatnili na Ministerstve spravodlivosti Slovenskej republiky príkaz na začatie exekúcie voči sťažovateľovi (žalobcovi). Z oznámenia Poštovej banky v obsahovo totožnej veci žalobcu zo 7. marca 2014 vyplýva, že sumy 9 000 € a 6 830 € boli doručené na účet vedený na meno W. R., r.č. XXXXXX/XXX (otec žalobcu). Na základe uvedeného odvolací súd uzavrel, že ak má žalobca k dispozícii okrem prostriedkov na vlastnom konte aj sumu viac ako 15 000 €, je schopný zaplata súdom prvej inštancie vyrubený súdny poplatok 966 €, keďže ním tvrdená existencia ďalších pohľadávok (dlhy, zameškané výživné) a prebiehajúcich exekúcií sa nepotvrdila (žalobca ju hodnoverným spôsobom nepreukázal).

3. Proti uvedenému rozhodnutiu odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, v ktorom vyjadril nespokojnosť s rozhodnutím odvolacieho súdu ako aj súdu prvej inštancie. Namietal, že súdy oboch inštancií rozhodli na základe nedostatočne zisteného skutkového stavu, uviedli nepravdivé tvrdenia o jeho majetkových pomeroch, zárobkových možnostiach, jeho pohľadávkach, ku ktorým bol zaviazaný rozhodnutiami súdov, opomenuli jeho vyživovaciu povinnosť k synovi K. R., a v dôsledku nepriznania oslobodenia od súdnych poplatkov, ktoré nemá z čoho platiť, došlo k porušeniu jeho práva na prístup k súdu a práva na spravodlivý proces. Žiadal rozhodnutia súdov nižších inštancií zrušiť a vrátiť vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Záverom požiadal súd o ustanovenie advokáta a uviedol, že z dôvodu právnej opatrnosti požiada o ustanovenie advokáta aj Centrum právnej pomoci.

4. Dňa 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z.z., Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“), podľa ustanovenia § 470 ods. 1 a 2 ktorého: „Ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované“. Z citovaného ustanovenia § 470 ods. 1 a 2 CSP je zjavné, že účinky dovolania žalobcu podaného za účinnosti zákona č. 99/1963 Z.z., Občianskeho súdneho poriadku zostali zachované aj po nadobudnutí účinnosti zákona č. 160/2015 Z.z., Civilného sporového poriadku, ktorého ustanovenia Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) na predmetnú vec ďalej aplikoval, pričom predovšetkým skúmal, či sú splnené podmienky dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie bolo podané v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP), a na to oprávnenou osobou (§ 424 CSP),

bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou CSP) dospel k záveru, že dovolanie je potrebné podľa ustanovenia § 447 písm. e/ CSP odmietnuť.

6. Právna úprava civilného sporového konania účinná od 1. júla 2016 ustanovuje v § 429 ods. 1 CSP osobitnú podmienku dovolacieho konania, bez splnenia ktorej dovolací súd nemôže uskutočniť meritórny dovolací prieskum. Vyžaduje sa (okrem prípadov, na ktoré sa vzťahuje ustanovenie § 429 ods. 2 CSP), aby bol dovolateľ v dovolacom konaní zastúpený advokátom a aby jeho dovolanie spísal advokát. O tejto osobitnej podmienke dovolacieho konania je v zmysle ustanovenia § 393 ods. 1 CSP povinný poučiť strany sporu v písomnom vyhotovení rozhodnutia odvolací súd. Postup súdu prvej inštancie (v prípade, že dovolateľ nebol riadne o povinnosti podľa § 429 CSP poučený v odvolacom konaní) upravuje ustanovenie § 436 ods. 1 CSP tak, že ak má dovolanie vady podľa § 429 a dovolateľ nebol riadne o povinnosti podľa § 429 CSP v odvolacom konaní poučený, súd prvej inštancie vyzve dovolateľa na odstránenie väd dovolania „a poučí ho o následkoch ich neodstránenia.

7. Z obsahu spisu dovolací súd zistil, že na žiadosť žalobcu rozhodnutím Centra právnej pomoci Hlohovec z 11. marca 2015 mu bol ustanovený na zastupovanie vo veci vedenej na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 16C/607/2013 advokát JUDr. Mgr. Marián Kropaj, PhD., ktorému žalobca udelil splnomocnenie na zastupovanie dňa 13. apríla 2015 (viď oznámenie advokáta JUDr. Mgr. Mariána Kropaja, PhD. o prevzatí zastupovania č.l. 73 spisu). Okresný súd Trnava uznesením z 15. mája 2015 č.k. 16C/607/2013-76 vyzval dovolateľa (žalobcu), aby v lehote 10 dní predložil súdu plnomocenstvo udelené advokátovi na zastupovanie v dovolacom konaní s tým, že v tej istej lehote musí byť súdu predložené advokátom podpísané dovolanie (uvedené uznesenie súdu prvej inštancie žalobca prevzal 6. júla 2015). Zároveň ho súd poučil o následkoch nesplnenia tejto povinnosti.

7.1. Žiadosťou z 9. júna 2015 Centrum právnej pomoci, kancelária Trenčín požiadal súd prvej inštancie o súčinnosť z dôvodov, že žalobca W. R. sa obrátil na kanceláriu Centra právnej pomoci o poskytnutie právnej pomoci vo veci dovolania v spore vedenom na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 16C/607/2013. Na výzvu súdu žalobca reagoval listom zo 6. júla 2015 a súdu oznámil, že „nemá peniaze na advokáta, preto o právnu pomoc požiadal Centrum právnej pomoci, ktoré ešte vo veci nerozhodlo“.

7.2. Centrum právnej pomoci, kancelária Trenčín rozhodnutím z 10. septembra 2015 sp. zn. 7010/2015-KaTN, Č. RZ: 56454/2015 (č.l. 83 spisu) nepriznal nárok na poskytovanie právnej pomoci žalobcovi z dôvodov, že v danom prípade nie sú splnené procesné predpoklady na preskúmanie predmetného rozhodnutia v dovolacom konaní. Dospel k názoru, že vo veci, s ktorou sa žiadateľ obrátil na centrum, nie je možné vylúčiť zrejmu bezúspešnosť sporu, čím žiadateľ nespĺnil jednu z troch kumulatívnych podmienok na priznanie nároku na právnu pomoc. Nesplnenie hoci len jednej z podmienok pre priznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci má za následok negatívne rozhodnutie o nároku na poskytovanie právnej pomoci. Voči tomuto rozhodnutiu podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žiadateľ (žalobca).

7.3. Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom zo 16. februára 2017 č.k. 24Sa/1/2017-26 napadnuté rozhodnutie Centra právnej pomoci (odporcu) ako vecne správne v súlade so zákonom, potvrdil podľa § 250q ods. 2 O.s.p. Rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 4. apríla 2017. V dôvodoch rozhodnutia uviedol, že v danom prípade sú medze stanovené zákonnými podmienkami pre možné priznanie žiadanej právnej pomoci v ustanovení § 6 ods. 1 v spojení s § 8 zákona č. 327/2005 Z.z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi, ktorý bližšie upravuje, na čo najmä má Centrum prihliadať pri posudzovaní splnenia zákonnej podmienky, že nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu. Po oboznámení sa s obsahom administratívneho spisu a podaniami účastníkov konania dospel k záveru, že odporca (Centrum právnej pomoci) sa dôsledne riadil citovanou právnou úpravou a napadnuté rozhodnutie spĺňa zákonom požadované náležitosti. Konštatoval, že Centrum svoju úvahu pri rozhodovaní náležite odôvodnilo, pričom poukázalo aj na aktuálnu rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pri posudzovaní podmienky na priznanie právnej pomoci, že nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu. Záverom poznamenal, že zákon č. 327/2005 Z.z. neupravuje žiadnu výnimku pri posudzovaní zákonom stanovených podmienok pre priznanie právnej pomoci pre konania, kde sa vyžaduje obligatórne zastúpenie advokátom, ako je tomu v dovolacom konaní. Za podstatné považoval správny súd to, že odporca dospel k správne záveru, že v danom prípade nie je splnená zákonom stanovená podmienka podľa § 6 ods. 1 písm. b/, t.j. nebola vylúčená zrejma bezúspešnosť sporu v dôsledku toho, že nie sú

splnené procesné predpoklady na preskúmanie napadnutého uznesenia odvolacieho súdu v dovolacom konaní.

7.4. V rámci ďalšieho postupu Okresný súd Trnava uznesením z 24. septembra 2018 č.k. 16C/607/2013-108 „vyzval dovolateľa, aby v lehote 10 dní odo dňa doručenia tohto uznesenia svoje podanie (dovolanie) z 29. apríla 2015 doručené tunajšiemu súdu 6. mája 2015 doplnil tak, že odstráni vady podania (dovolania) spočívajúce v nedostatku zastúpenia dovolateľa advokátom a nespísania dovolania advokátom, ktorú povinnosť ukladá ustanovenie § 429 ods. 1 CSP“. Zároveň ho poučil o následkoch nesplnenia tejto povinnosti. Na predmetnú výzvu súdu reagoval dovolateľ v podaní z 28. septembra 2018 tak, že „týmto oznamujem súdu, že nemám finančné prostriedky na zaplatenie si advokáta. Preto som súbežne s týmto podaním požiadal CPP o určenie mi advokáta na moje zastupovanie v uvedenom dovolaní“. Požiadal zároveň o predĺženie lehoty na 60 dní na splnenie svojej povinnosti vzhľadom k tomu, že je vo väznici a veci môže riešiť prostredníctvom pošty (poštovým stykom). Listom z 11. októbra 2018 súd prvej inštancie dovolateľovi oznámil svoj súhlas a vyhovel jeho žiadosti o predĺženie lehoty na 60 dní s tým, že táto začne plynúť odo dňa doručenia tohto oznámenia. Uvedené oznámenie súdu dovolateľ prevzal 17. októbra 2018 (č.l. 119 spisu).

8. Na základe vyššie uvedených skutočností dospel dovolací súd k záveru, že žalobca vadu dovolania spočívajúcu v absencii povinného zastúpenia advokátom v dovolacom konaní neodstránil, preto dovolací súd dovolanie žalobcu podľa ustanovenia § 447 písm. e/ CSP odmietol konštatujúc, že jedna zo základných podmienok dovolacieho konania vyplývajúca z ustanovenia § 429 ods. 1 CSP nebola v danom prípade splnená.

9. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 CSP tak, že žalovaným 1/ až 5/ náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva, pretože preukázateľne žiadne trovy dovolacieho konania nevznikli.

10. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.